

سپهرارواح

« کارگروه (کمیته) دائمی پدافند غیرعامل کشور بر ریاست رئیس ستاد کل نیروهای مسلح بالاترین مرجع تصمیم‌گیری در حوزه پدافند غیرعامل کشور است که تصمیات آن با ابلاغ رئیس کارگروه مزبور، برای همه دستگاه‌های لشکری، کشوری، بخش دولتی و عمومی غیردولتی لازم الاجراست... »
قانون تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور (۱۴۰۲/۰۶/۱۳)

تصویب‌نامه

« با صلوات بر محمد و آل محمد و احترام »

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - وزارت جهاد کشاورزی - وزارت کشور
وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح - سازمان پدافند غیرعامل کشور

به استناد تبصره ۱ قانون تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور - مصوب مجلس شورای اسلامی - و ماده ۸ اساسنامه این سازمان - مصوب مقام معظم رهبری - و در راستای تحقق اصل ۲۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، پیشنهاد شماره ۴۰۳/۴۲۴۶/م مورخ ۱۴۰۳/۰۳/۲۱ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در خصوص تهدیدات ناشی از ناقل مهاجم زیستی در هشتاد و چهارمین جلسه کارگروه (کمیته) دائمی پدافند غیرعامل کشور در تاریخ ۱۴۰۳/۰۲/۲۵ بررسی و به شرح زیر ابلاغ می‌گردد:

**دستورالعمل عملیاتی و اپایش تهدیدات ناشی از ناقل مهاجم زیستی (پشه آندس)
(طرح ملی مقابله با ناقلین مهاجم زیستی)**

مقدمه

عوامل زیستی از طریق انتقال برخی از بیماری‌های واگیر به انسان، سالیانه دهها هزار نفر را به کام مرگ برده و سازمان بهداشت جهانی در سال ۲۰۲۳ هشدار احتمال بروز پاندمی در سال‌های آینده را اعلام نموده است. از آنجا که پشه آندس به عنوان یکی از ناقلین مهم در بروز برخی بیماری‌های واگیر نقش داشته و علیرغم اینکه کشور ما زیستگاه طبیعی این پشه نبوده ولی متأسفانه در سالیان اخیر در برخی از نقاط کشور پشه ناقل آندس گزارش شده و از سوی دیگر، وجود آن در کشورهای شرق ایران مانند پاکستان و افغانستان و گزارش‌های متعددی از اپیدمی‌های بیماری دانگ و چیکونگونیا نیاز به یک دستورالعمل ملی در این حوزه را ایجاد نموده که این سند بر همین مبنا تدوین شده است.

این پشه می‌تواند از راه‌های زمینی و از طریق حمل‌ونقل و جابجایی قانونی و قاچاق انسان و کالا، از طریق دریایی و حمل‌ونقل کالا و کارکنان شناورهای دریایی و همچنین از طریق هوایی و جابجایی مسافران و کالا از نقاط آلوده و مشکوک وارد کشور گردد. از بیماری‌های قابل انتقال توسط این پشه می‌توان به بیماری تب دانگ اشاره نمود که در سال ۲۰۱۲ به عنوان مهمترین بیماری و بروسه که از طریق بندپایان انتقال می‌یابد محسوب شده و تبدیل به یکی از عمده‌ترین مشکلات بهداشتی در مناطق گرمسیری و نیمه گرمسیری جهان شده است. این بیماری به عنوان یکی از اولویت‌های سازمان جهانی بهداشت در بحث پیشگیری و کنترل بیماری‌ها از سال ۱۹۹۳ قرار گرفت.

متأسفانه پتانسیل ورود تب دانگ به ایران بویژه در مناطق جنوبی کشور، بالا است. به علت واردات گیاه لاکه بامبو از کشورهای چین و تایلند ممکن است تخم، لارو، پوپ و یا پشه بالغ وارد کشور شود و یا آندس آل‌بویکتوس

بالغ توسط هواپیما از کشور عربستان سعودی و یا توسط کشتی از پاکستان به ایران منتقل و به سرعت پخش شود. چیکونگونیا یک بیماری ویروسی دیگر است که از طریق این پشه‌های آلوده به انسان منتقل و تهدید بزرگی برای کشور می‌باشد. این بیماری علائم مشابهی با دانه دارد و در مناطقی که دانه شایع است به اشتباه، دانه تشخیص داده می‌شود. انتقال محلی چیکونگونیا از بیش از ۱۰۰ کشور و منطقه در آسیا، آفریقا، اروپا و آمریکا گزارش شده است و موجب طغیان‌های وسیعی در سال‌های اخیر در کشورهای عربستان سعودی، یمن و پاکستان شده است. براین اساس و در راستای مدیریت جامع و کامل تهدیدات زیستی، دستورالعمل عملیاتی واپایش تهدیدات ناشی از پشه آئدس مهاجم، با همکاری دستگاه‌های ذی‌نقش تهیه و تدوین شده است.

ماده ۱- هدف

سازماندهی و بسیج ظرفیت‌های ملی و استانی برای مدیریت و کاهش خطر تهدیدات ناشی از ناقل مهاجم زیستی و مقابله با گسترش آن و واپایش پیامدهای بهداشتی و پیشگیری از بیماری‌های منتقله توسط آن

ماده ۲- منظور

- ۱) سازماندهی، مدیریت، هدایت و راهبری و تقسیم کار ظرفیت‌های کشوری و استانی
- ۲) رصد و پایش، مراقبت، شناسایی، تشخیص و هشدار تهدیدات ناشی از ناقل مهاجم زیستی
- ۳) ارتقا آمادگی‌های بهداشتی، پیشگیرانه و درمانی
- ۴) پاسخ سریع بهداشتی و درمانی به تهدید ناقل مهاجم زیستی
- ۵) ارتقا آمادگی‌های زیرساختی و عملیاتی پدافند زیستی
- ۶) ارتقاء قابلیت برگشت‌پذیری سریع به حالت قبل از حادثه
- ۷) آموزش عمومی و فرهنگ‌سازی و تقویت فرهنگ بهداشتی در برابر تهدیدات زیستی
- ۸) هدایت و راهبری عملیات پاکسازی و بهسازی و رفع آلودگی محیطی در برابر تهدیدات

ماده ۳- مبانی استنادی

- ۱) سیاست‌های کلی نظام در حوزه پدافند غیرعامل و در حوزه سلامت ابلاغی مقام معظم رهبری (مدظله العالی)
- ۲) قانون تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور
- ۳) اساسنامه سازمان پدافند غیرعامل کشور
- ۴) نظام عملیاتی پدافند زیستی کشور مصوبه شماره ۲۹۲۴ کمیته دائمی پدافند غیرعامل کشور
- ۵) آیین‌نامه اجرایی پدافند غیرعامل مرزبانی زیستی مصوبه ۹۹۹ کمیته دائمی پدافند غیرعامل کشور
- ۶) آیین‌نامه اجرایی نحوه تبادل داده‌ها و اطلاعات موردنیاز مرتبط با سامانه فرماندهی و واپایش سازمان با دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی مصوبه ۸۰۴ کمیته دائمی پدافند غیرعامل کشور
- ۷) دستورالعمل‌های مراقبت بهداشتی از بیماری‌های منتقله از ناقلین و مخازن (آئدس، مالاریا و ...)
- ۸) دستورالعمل‌های کشوری و راهنمای بالینی تشخیص و درمان بیماری‌های آربوویروسی منتقله از آئدس (دنگ، چیکونگونیا، زیکا و تب زرد)
- ۹) نظام مراقبت سندرمیک وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

ماده ۴- تعاریف و اختصارات

- ۱) کمیته دائمی: کارگروه (کمیته) دائمی پدافند غیرعامل کشور
- ۲) سازمان: سازمان پدافند غیرعامل کشور

۳) **قرارگاه:** قرارگاه عملیاتی پدافند زیستی کشور در تابعیت کمیته دائمی پدافند غیرعامل کشور مسئولیت سازماندهی و بکارگیری ظرفیت های عملیاتی ملی، دستگاهی، استانی و شهرستانی با مشارکت و همکاری نهادهای مردم محور در حوزه پدافند غیرعامل و مدیریت بحران های زیستی و هماهنگی و تعامل بخش های کشوری و لشگری را برعهده دارد.

۴) **پدافند زیستی:** به مجموعه ای از تدابیر و اقدامات اعم از رصد و پایش تهدیدات و مخاطرات زیستی، تشخیص و اعلام وضعیت های زیستی، تعیین دارایی ها و سرمایه های زیستی کشور، سطح بندی و طبقه بندی آنها کشف و شناسایی نقاط ضعف و آسیب پذیری زیرساخت های زیستی، تعیین حریم زیرساخت ها، صنایع و مراکز زیستی، آموزش، تمرین و رزمایش های زیستی، مدیریت، پشتیبانی، تامین تجهیزات مناسب جهت مقابله و انجام اقدامات در مخاطرات زیستی اعم از تحدید منطقه، رفع آلودگی، امداد، نجات و درمان مصدومین زیستی، پاکسازی و بازیابی منطقه آلوده، تخلیه و اسکان اطلاق می شود.

۵) **نظام عملیاتی پدافند زیستی:** مجموعه تدابیر و اقدامات پدافند زیستی متشکل از تعیین نقش ها، نظامات، وظایف و روابط و نحوه تعامل بخش های مختلف عملیات پدافند زیستی، مسئولیت دستگاه های اجرایی ذی ربط، چگونگی تحقق اهداف و اجرای مأموریت در حوزه پدافند زیستی در سطوح مختلف عملیاتی در برابر تهدیدات زیستی می باشد.

۶) **تهدید زیستی:** هر نشانه، رویداد یا اتفاق زیستی که به صورت طبیعی یا غیرطبیعی و عمدی توانایی و احتمال تضعیف یا نابودی سرمایه های زیستی یا اختلال در اقتصاد و امنیت کشور را از طریق به خطر انداختن یا تخریب و نابودی سرمایه های زیستی در حوزه های شش گانه (انسان، دام، نباتات، غذا و دارو، آب، محیط زیست و منابع طبیعی) داشته و سلامت، امنیت و اقتصاد جامعه را به خطر اندازد.

۷) **عوامل زیستی:** به موجودات زیستی به ویژه میکروارگانیسم ها (ویروس، باکتری، قارچ، انگل، پرپون) یا مواد سمی مشتق شده از آنها که بصورت طبیعی یا غیرطبیعی مانند دستکاری ژنتیکی توانایی ایجاد بیماری یا مرگ در انسان، حیوانات، گیاهان و آسیب به محیط زیست را داشته باشد، اطلاق می شود.

۸) **جامعه مخاطب:** به مجموعه افرادی که در سطوح و حوزه های مختلف ماموریتی هر دستگاه با آن دستگاه تعامل دارند جامعه مخاطب گفته می شود. هدف از تعریف جامعه مخاطب، ارائه محتوایی است که بیشترین تاثیر و کارایی را برای آن گروه خاص داشته باشد.

۹) **مدیریت تلفیقی بیماری ها:** این روش مدیریتی برای واپایش و پیشگیری از بیماری های منتقله از آندس بیش از یک دهه در جهان مطرح گردیده است. این روش مدیریت شامل تلفیق ۶ جز کلیدی که عبارتند از: ارتباط با جامعه، مراقبت اپیدمیولوژیک، تشخیص آزمایشگاهی، مدیریت شرایط محیط، مدیریت بالینی بیماران و مدیریت تلفیقی حشرات.

۱۰) **مدیریت تلفیقی حشرات:** فرایند تصمیم گیری منطقی برای استفاده بهینه از منابع جهت کنترل حشرات است تا اقدامات کنترلی هزینه اثربخشی بهتری داشته باشد. (دستورالعمل کشوری مراقبت حشره شناسی و راهنمای کاربردی کنترل ناقلین تب دانگ، چیکونگونیا و زیکا مرکز مدیریت بیماری های واگیر معاونت بهداشتی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به شماره نامه ۳۰/۱۰۸۶۴ مورخ ۱۳۹۸/۷/۰۳ به دانشگاه های علوم پزشکی کشور)

۱۱) **نظام مراقبت تلفیقی حشره شناسی و بیماری در انسان:** نظام مراقبت برای شناسایی سریع طغیان‌ها، پایش جمعیت ناقلین و عوامل خطر آنها و اندازه‌گیری بار بیماری باید به صورت تلفیقی انجام شود. علاوه بر مراقبت حشره‌شناسی و اپیدمیولوژیک، وجود ساختاری برای شناسایی نقاط و رخدادهای پرخطر از جمله فاکتورهای حشره‌شناسی مانند گزارش‌هایی از افزایش گزش و تغییر رفتار پشه، همچنین شرایط محیطی و رفتار انسانی مستعدکننده طغیان ضروری می‌باشد.

۱۲) **گونه مهاجم زیستی:** گونه مهاجم یا بیگانه زیستی، گونه‌ای است غیربومی که از محیط خارج به محیط داخلی وارد شده و ممکن است سبب آسیب در محیط جدید گردد، گونه‌های مهاجم بر روی زیستگاه‌ها و مناطق زیستی تأثیر می‌گذارند و عمدتاً باعث آسیب‌های سلامتی، زیست محیطی، اقتصادی، امنیتی و سایر می‌شوند.

۱۳) **ناقل بیماری:** موجوداتی هستند که می‌توانند بیماری‌های عفونی را به صورت فعال یا غیرفعال منتقل کنند: ناقلان بیولوژیکی مانند پشه‌ها و کنه‌ها ممکن است حامل پاتوژن‌هایی باشند که می‌توانند در بدنشان تکثیر شوند و معمولاً با گزش به میزبان‌های جدید منتقل شوند.

۱۴) **بیماری تب دانگ:** بیماری دانگ، در سال ۲۰۱۲ به عنوان مهم‌ترین بیماری ویروسی که از طریق بندپایان انتقال می‌یابد محسوب شده و تبدیل به یکی از عمده‌ترین مشکلات بهداشتی در مناطق گرمسیری و نیمه گرمسیری جهان شده است. این بیماری به عنوان یکی از اولویت‌های سازمان جهانی بهداشت در بحث پیشگیری و واپایش بیماری‌ها از سال ۱۹۹۳ قرار گرفت. انتشار هر ۴ گونه ویروس دانگ از آسیا تا آمریکا، آفریقا و مدیترانه شرقی آن را به یک تهدید سلامت جهانی تبدیل نموده است. وضعیت کامل بیماری در سراسر جهان به طور کامل مشخص نشده است اما الگوی انتشار بیماری در جهان هم برای سلامت عمومی و هم از نظر اقتصادی به حد هشدار رسیده است.

۱۵) **بیماری چیکونگونیا:** چیکونگونیا یک بیماری ویروسی است که از طریق پشه‌های آلوده به انسان منتقل و تهدید بزرگی برای ایران می‌باشد. بیماری علائم مشابهی با دانگ دارد و در مناطقی که دانگ شایع است به اشتباه تشخیص دانگ داده می‌شود. انتقال محلی چیکونگونیا از بیش از ۱۰۰ کشور و منطقه در آسیا، آفریقا، اروپا و آمریکا گزارش شده است و موجب طغیان‌های وسیعی در سال‌های اخیر در کشورهای عربستان سعودی، یمن و پاکستان شده است.

۱۶) **بیماری زیکا:** ویروس زیکا یک ویروس نوپدید قابل انتقال توسط پشه‌ها می‌باشد که به افراد از طریق گزش پشه آلوده گونه آیدس، به خصوص آیدس اجیبتی، منتقل می‌شود. این ویروس برای اولین بار در میمون‌های رزوس در اوگاندا در سال ۱۹۴۷ شناسایی شد و پس از آن در سال ۱۹۵۲ در اوگاندا و تانزانیا از انسان جدا شد. طغیان‌های بیماری ویروسی زیکا از آفریقا، آمریکا، آسیا و پاسفیک گزارش شده است.

۱۷) **بیماری تب زرد:** تب زرد یک بیماری عفونی است که پشه‌های آندس مهاجم نقش بسیار مهمی در انتقال ویروس عامل بیماری و ایجاد آن دارند. تا سال ۲۰۲۳، تعداد ۳۴ کشور در آفریقا و تعداد ۱۳ کشور در آمریکای مرکزی و جنوبی یا بومی یا دارای مناطقی هستند که برای تب زرد بومی هستند. تب زرد با واکسنی که ایمن و مقرون به صرفه است، پیشگیری می‌شود. یک دوز واحد از واکسن تب زرد برای محافظت مادام‌العمر کافی است.

۱۸) **مدیریت بهداشت محیطی:** مدیریت بهداشت محیطی به منظور تغییر محیط برای جلوگیری و یا به حداقل رساندن تکثیر ناقل و تماس آن با انسان است. از بین بردن، تغییر و یا حذف زیستگاه‌های لاروی از اصول آن می‌باشد. مدیریت

محیط ۳ نوع می باشد شامل: ۱- تغییرات موقت در زیستگاه ناقل ۲- اقدامات طولانی اثر برای جلوگیری از ایجاد زیستگاه ۳- اقدامات بهداشت مسکن برای کاهش تماس ناقل و انسان

۱۹) **ناقل آندس مهاجم:** از آنجا که دو گونه آندس اجپتی و آندس البویپکتوس بومی کشور ایران نبوده و از سایر نقاط دنیا به کشورمان وارد و گسترش یافته اند، به اصطلاح به آنها آندس مهاجم اطلاق می شود. لازم به ذکر است که گونه های غیرمهاجم مانند آندس وگزانس یا آندس کاسپیوس از دیرباز در کشورمان حضور داشته که بر اساس بررسی های انجام شده تا کنون پتانسیل انتقال ویروس های عامل بیماری را نداشته اند.

۲۰) **نظام مراقبت سندرمیک:** این نظام به گردآوری منظم، تجزیه، تحلیل و تفسیر اطلاعات مربوط به وضعیت سلامت جمعیت عمومی اطلاق می شود که هدف آن دستیابی به تشخیص های زودرس تهدیدهای سلامتی و اعلام هشدار سریع براساس داده های به دست آمده برای جلوگیری و واپایش طغیان بیماری ها در جامعه و افزایش قابلیت پاسخگویی و واکنش سریع سیستم سلامت است. نظام مراقبت سندرمیک مبتنی بر پیگیری نشانه ها می باشد.

ماده ۵- تدبیر

قرارگاه پدافند زیستی کشور برای مدیریت، واپایش و مقابله با تهدیدات ناشی از ناقل مهاجم زیستی از طریق سازماندهی ظرفیت های ملی، استانی و دستگاه های اجرایی و بخش خصوصی و غیردولتی با سیاست گذاری، هدایت و راهبری، نظارت، ارزیابی و تقسیم کار وظایف، اجرای مأموریت ها و وظایف محوله زیر را توسط دستگاه های اجرایی و استان ها راهبری و هدایت و واپایش و نظارت می نماید؛

ماده ۶- مأموریت

- ۱) پیش بینی، پیشگیری، پاسخ و مقابله با تهدیدات و مخاطرات ناقل مهاجم زیستی
- ۲) رصد و پایش منظم و مستمر و تشخیص و آشکارسازی و هشدار
- ۳) ارتقاء آمادگی های عملیاتی، مهارتی و انجام تمرین و رزمایش
- ۴) بسیج منابع و بکارگیری نیروهای عملیاتی پشتیبان، ذخیره و احتیاط
- ۵) بروزرسانی، ارتقا و تجهیز زیرساختی بهداشتی و درمانی
- ۶) رفع آلودگی و بهسازی محیطی عوامل تهدیدات زیستی
- ۷) قرنطینه و محدودسازی بهداشتی و درمانی
- ۸) فرهنگ سازی و آرامش بخشی، آموزش عمومی مردم تا تغییر رفتار بهداشتی
- ۹) بازیابی، بازتوانی و بازگشت سریع به شرایط قبل از طغیان
- ۱۰) مستندسازی، تدوین درس آموخته ها و پژوهش های کاربردی مرتبط
- ۱۱) هدایت، راهبری و هماهنگی و مدیریت دستگاه های اجرایی و نظارت و حصول اطمینان از اجرای تصمیم ها

ماده ۷- دامنه شمول

دستگاه های اجرایی موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده ۲۹ قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه کشور، سازمان های نیروهای مسلح و سایر سازمان ها و نهادهای عمومی دولتی و غیردولتی و همه ظرفیت های دارای نقش در پدافند زیستی کشور

ماده ۸- اقدامات و گام‌های اساسی پدافند زیستی در مقابله با تهدیدات ناقل مهاجم زیستی

۱) تشکیل قرارگاه پدافند زیستی در سطوح ملی، استانی، شهرستانی و دستگاهی جهت رصد و پایش کلیه اقدامات (مرحله آمادگی، واپایش و مقابله) با شرکت همه دستگاه‌های مرتبط و دارای نقش در این دستورالعمل
۲) رصد و پایش و تشخیص و شناسایی و هشدار و تعیین وضعیت (توسط وزارت بهداشت)

- رصد و پایش دائمی آخرین وضعیت ناقلین و بیماری‌ها در سطوح شهری، استانی، منطقه ای و ملی (مناطق همه گیری)
- مراقبت حشره شناسی نوبه‌ای (معمول) و تشدید یافته با تله‌گذاری و مراقبت لاروی و پشه بالغ در مبادی ورودی
- ارزیابی کیفیت و اثربخشی عملیات حذف ناقل مهاجم زیستی (آندس مهاجم)
- بررسی مداوم پشه ناقل از لحاظ آلودگی به ویروس
- انجام نمونه‌گیری انسانی و نظام مراقبت سندرمیک بیماری
- تعیین وضعیت آلودگی بیماری و مقابله بهداشتی (سفید- زرد- نارنجی- قرمز)
- غربالگری و تعاقب بیماری و بیمار و ناقل در محدوده‌های شهری و استانی و ملی

۳) بهداشت محیطی: (همه دستگاه‌ها موظف به رعایت شیوه‌نامه‌های ابلاغی وزارت بهداشت در این موضوع هستند)

- بهسازی و پاکسازی مناطق پر خطر از آب‌های راکد و اقلام اسقاطی و انبارهای ضایعاتی
- رفع آلودگی مناطق آلوده و عملیات سمپاشی فضایی (مه پاشی) در شعاع ۵۰۰متری و لارو کشی
- بهره‌گیری از ظرفیت‌های فناورانه (پرتوهای هسته ای) و فناوری‌های مدرن برای خنثی و عقیم‌سازی ناقلین
- رفع آلودگی تجهیزات خودرو و محیط با استفاده از ظرفیت‌های آتش‌نشانی‌ها و یگان‌های جنگ نوین نیروهای مسلح

۴) فرهنگ‌سازی و آموزش:

- تدوین سرفصل‌های آموزشی دانشگاهی مرتبط با ناقلین و بیماری‌های منتقله (توسط وزارت بهداشت)
- تدوین و ابلاغ سیاست‌ها و محورهای فرهنگ‌سازی و آموزش عمومی (توسط وزارت بهداشت)
- آموزش و مهارت‌آموزی کلیه کارکنان و جمعیت مخاطب در حوزه بهداشت و درمان در بخش دولتی، خصوصی و نظامی (توسط همه دستگاه‌ها)

• آموزش عمومی و مهارتی به مردم در جهت حفظ بهداشت محیط عمومی و محیط کار از طریق رسانه‌های محلی و منطقه‌ای و ملی (همه دستگاه‌ها بر طبق شیوه‌نامه وزارت بهداشت)

• اجرای آموزش عمومی و فرهنگ‌سازی بوسیله رسانه‌های ملی استانی و محلی برابر سیاست‌های ابلاغی وزارت بهداشت

۵) ارتقا سطح آمادگی و ظرفیت مراکز تشخیصی و درمانی و آماده‌سازی تخت‌های لازم و تخت‌های مراقبت‌های ویژه جهت پذیرش بیماران (وزارت بهداشت و دستگاه‌های دارای مراکز درمانی)

۶) پژوهش، تحقیق و ساخت یا تامین واکسن بیماری‌های قابل انتقال بوسیله ناقل مهاجم زیستی توسط وزارت بهداشت، وزارت جهاد کشاورزی و وزارت دفاع و پشتیبانی ن.م

۷) پژوهش، تحقیق و ساخت، تولید و تامین کیت‌ها و ابزار تشخیصی استاندارد (پشه ناقل و انسان)

۸) پژوهش، تحقیق و ساخت، پیش‌بینی و تامین ذخایر موردنیاز و لازم به‌ویژه خون، فرآورده‌های خونی، سرم و داروهای خاص و موردنیاز

۹) تدوین برنامه اجرایی و آموزش، تجهیز، تمرین و رزمایش به‌منظور ارتقاء آمادگی‌ها توسط همه دستگاه‌های دارای نقش در این دستورالعمل با محوریت قرارگاه پدافند زیستی ملی استانی و دستگاهی

۱۰. پیش‌بینی و پیگیری منابع انسانی و مالی موردنیاز:

- سازماندهی نیروهای داوطلب بسیجی، هلال احمر و ظرفیت سازمان‌های مردم‌نهاد و بکارگیری در جهت انجام عملیات‌های پدافند زیستی در سطوح شهرستانی استانی دستگاهی و ملی توسط قرارگاه پدافند زیستی
- بهره‌گیری از ظرفیت‌های سازماندهی شده آماده نیروهای مسلح در کمک به عملیات پدافند زیستی در سطوح مختلف
- استفاده از منابع و ظرفیت‌های اعتباری پیش‌بینی شده در قوانین بودجه سالانه در دستگاه‌های اجرایی

ماده ۹- وظایف و نقش سازمان‌ها و دستگاه‌ها

الف) قرارگاه پدافند زیستی کشور

- ۱) نسبت به هدایت، راهبری، نظارت بر عملکرد قرارگاه‌های زیستی استان‌ها و دستگاه‌های اجرایی و وضعیت‌های عملیاتی (سفید/ زرد و نارنجی) در چارچوب نظام عملیاتی پدافند زیستی اقدام نماید.
- ۲) نسبت به تشکیل کارگروه رصد و پایش تهدیدات زیستی بمنظور تعیین وضعیت اطلاعاتی و عملیاتی و برنامه‌های عملیاتی و نقشه‌راه اجرایی با مشارکت دستگاه‌های اجرایی اقدام نماید.
- ۳) نسبت به تهیه و تدوین برنامه عملیاتی و راهبردهای عملیاتی پدافند زیستی با مشارکت دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی اقدام و بر حسن اجرای آن نظارت نماید.
- ۴) نسبت به برگزاری جلسات توانمندسازی و آموزش مدیران ملی و استانی نسبت به برنامه ملی پدافند زیستی اقدام نموده و از درک واحد مدیران اطمینان حاصل نماید.
- ۵) نسبت به فعال‌سازی سامانه تبادل اطلاعات، مدیریت و اپایش پدافند زیستی بادستگاه‌های ذی‌ربط اقدام نماید.
- ۶) نسبت به تهیه، تدوین و ابلاغ شیوه‌نامه‌ها، آئین‌نامه‌ها و پیوست‌های تخصصی موردنیاز در ذیل این دستورالعمل اقدام نماید.

ب) وزارت کشور

- ۱) نسبت به ایجاد هماهنگی، هم‌افزایی و هدایت استانداران و فرمانداران و شهرداری‌ها در مدیریت و واپایش تهدیدات ناشی از ناقل مهاجم زیستی اقدام نماید.
- ۲) نسبت به ایجاد هماهنگی و هم‌افزایی در جلسات شورای امنیت کشور (شاک) در رابطه با مدیریت و واپایش تهدیدات ناشی از ناقل مهاجم زیستی اقدام نماید.
- ۳) تشدید مراقبت‌ها و کنترل مضاعف مرزهای کشور (مبادی مجاز و غیرمجاز) بر اساس آئین‌نامه اجرایی پدافند غیرعامل مرزبانی زیستی و ضوابط و مقررات مرزبانی کشور انجام پذیرد.

ج) استانداری‌ها - فرمانداری‌ها

- ۱) نسبت به تشکیل قرارگاه پدافند زیستی استان/ شهرستان برابر نظام عملیاتی پدافند زیستی مصوب کمیته دائمی اقدام نماید.
- ۲) هدایت، هماهنگی، هم‌افزایی و مدیریت در بین دستگاه‌های استانی/شهرستانی در موضوع پدافند زیستی برابر گام‌های اساسی ابلاغی این دستورالعمل ایجاد و اعمال نماید.
- ۳) نسبت به طراحی، تهیه و پیاده‌سازی برنامه عملیاتی پدافند زیستی استان/ شهرستان در چارچوب این دستورالعمل اقدام نماید.

- ۴) کنترل، نظارت و ارزیابی از اجرای و حصول اطمینان از عملکرد قرارگاه‌های پدافند زیستی شهرستان‌ها، دستگاه‌ها و کارگروه‌ها انجام شود.
- ۵) نسبت به آموزش و فرهنگ سازی مردم و کارکنان دستگاه اجرایی استانی در حفاظت از خود و پاکسازی محیط استان/شهرستان از طریق ظرفیت رسانه های استانی، شهرستانی و محلی اقدام نماید.
- ۶) با ارزیابی و نظارت، نسبت به حسن اجرای دستورالعمل اقدام نموده و در صورت لزوم توسط سازمان بازرسی استان نسبت به پیگیری قضایی مستنکفین یا متخلفین از اجرای دستورات اقدام گردد.

د) شهرداری‌ها

- ۱) نسبت به طراحی، تهیه و پیاده‌سازی برنامه عملیاتی پدافند زیستی محدود شهری در چارچوب این دستورالعمل اقدام نماید.
- ۲) نسبت به بهسازی، پاکسازی و رفع آلودگی محیطی از اماکنی که دارای منابع آب (بصورت روباز) هستند به شرح زیر اقدام نماید:

- جمع آوری و دفع آب‌های شهری و رفع آلودگی
 - سمپاشی محیط شهری برابر دستورالعمل قرارگاه پدافند زیستی
 - پاکسازی، نظافت و رفع آلودگی کانون‌های تجمع زباله و ضایعات در سطح شهر
 - بهسازی محیطی و پاکسازی آبنا‌های سطح شهری از آلودگی‌های زیستی
 - پاکسازی و انتقال پسماندهایی که می‌تواند محیط رشد ناقل زیستی باشد به خارج از محیط شهری
 - جمع آوری کلیه لاستیک‌های مستعمل و خودروهای فرسوده رها شده در سطح شهر
 - تشدید نظارت بر آبیاری فضای سبز به منظور جلوگیری از غرق آبی شدن محل‌های آبیاری
- ۳) نسبت به آموزش و فرهنگ سازی مردم و عوامل خدمات شهری در حفاظت از خود و پاکسازی محیط شهری اقدام نماید.

ه) وزارت بهداشت و درمان آموزش پزشکی

- ۱) نسبت به تشکیل و سازماندهی کارگروه رصد و پایش و تشخیص پیش‌دستانه عوامل بیماری‌زای ناقل زیستی و تشخیص سریع ویروس‌ها و بیماری‌های منتقله از ناقل مهاجم زیستی (پشه آندس) با حضور و همکاری دستگاه‌های ذیربط اقدام نماید.
- ۲) نسبت به ارتقا و بروزرسانی زیرساخت‌های تخصصی و تشخیصی آزمایشگاهی بمنظور ارتقاء قدرت تشخیص و تسریع در زمان تشخیص اقدام نماید.
- ۳) نسبت به تدوین شیوه‌نامه‌های بهداشتی و درمانی بیماری‌های قابل انتقال ناقل زیستی (تب دانگ، چیکونگونیاپ، تب زرد و زیکا) و آموزش کادر درمانی و بهداشتی و بروز رسانی آنها، و نسبت به آموزش و فرهنگ سازی عمومی اقدام سریع نماید.
- ۴) نسبت به تهیه و اجرای برنامه عملیاتی پاسخ سریع بهداشتی درمانی با تاکید و رویکرد پیش بینی و پیشگیری و مقابله در مناطق تشخیص داده شده اقدام سریع نماید.
- ۵) نسبت به فعال و عملیاتی نمودن مرکز EOC مقابله با تهدیدات زیستی وزارت بهداشت و درمان اقدام و نسبت به دریافت اخبار و گزارش‌ها از استان‌ها و دستگاه‌ها اقدام نماید.

- ۶) نسبت به تقویت نظام مراقبت و گزارش دهی در حوزه سلامت (خصوصی، دولتی، غیردولتی و نظامی) اقدام کند.
- ۷) نسبت به ایجاد آمادگی در بیمارستان‌های مناطق (استانها و شهرستان‌ها) درگیر بیماری‌ها اقدام نماید.
- ۸) نسبت به ایفاء نقش محوری در قرارگاه‌های پدافند زیستی ملی، استانی و شهرستانی در هدایت، راهبری و مقابله عملیات پدافند زیستی و تامین شیوه‌نامه‌های تخصصی بهداشتی، آموزشی، درمانی و فرهنگی اقدام نماید.
- ۹) نسبت به گسترش دیپلماسی پدافند زیستی در تعامل با سازمان بهداشت جهانی و سازماندهی کمک کشورهای خارجی اقدام کند.

و) وزارت جهاد کشاورزی

- ۱) نسبت به تشکیل کارگروه رصد و پایش، تشخیص، هشدار، بهداشت و قرنطینه حوزه دام و کشاورزی اقدام نماید و وظایف تعیین شده در نظام عملیاتی پدافند زیستی را به اجرا درآورد.
- ۲) ایفاء نقش محوری و کمک به راهبری عملیات پدافند زیستی در حوزه دام و نباتات در قرارگاه پدافند زیستی کشور در سطوح ملی استانی و شهرستانی اعمال و اجرا نماید.
- ۳) نسبت به طرح‌ریزی عملیات محدودسازی و قرنطینه بهداشتی دامی و نباتی، زیرساخت‌ها و فضاهای لازم، اقدام و بنا به دستور و با هماهنگی قرارگاه پدافند زیستی اجرا نماید.
- ۴) ارتقاء و بروزرسانی نظام دیده‌بانی زیستی و مرکز کنترل، مدیریت و پیشگیری بیماری‌های با مبداء دام و مشترک انسان و دام (زئونوز) را عملیاتی و اجرا کند.
- ۵) نسبت به تحقیق، پژوهش و تولید واکسن و سرم و کیت‌های تشخیصی برای مقابله با بیماری‌های ۴گانه (تب دانگ، چیکونگونیا، تب زرد و زیکا) ناشی از ناقل مهاجم زیستی اقدام نماید.
- ۶) اقدامات پاکسازی بهسازی و رفع آلودگی و سم پاشی علیه آفات نباتی با هماهنگی وزارت بهداشت بمنظور بررسی احتمال اثر گذاری بر حوزه انسان انجام شود.
- ۷) نسبت به سازماندهی، آموزش و تمرین بکارگیری ظرفیت‌های پاکسازی، بهسازی و رفع آلودگی و سم پاشی موجود وزارت جهاد کشاورزی با بکارگیری دوگانه در حوزه‌های پاکسازی ناقل مهاجم زیستی با هماهنگی وزارت بهداشت اقدام نماید.
- ۸) نسبت به فعال و عملیاتی نمودن مرکز EOC مقابله با تهدیدات زیستی وزارت جهاد کشاورزی در حوزه دام (دام و طیور و آبزیان) و نباتات اقدام و نسبت به دریافت اخبار و گزارشات از استانها و دستگاه‌ها اقدام نماید.
- ۹) نسبت به ارتقا و بروزرسانی زیرساخت‌های تخصصی و تشخیصی آزمایشگاهی بمنظور ارتقاء قدرت تشخیص و تسریع در زمان تشخیص در حوزه دام (دام و طیور و آبزیان) و نباتات و مشترک اقدام نماید.
- ۱۰) نسبت به تدوین شیوه‌نامه‌های بهداشتی بیماری‌های قابل انتقال ناقل زیستی (دامی و زئونوز) و آموزش کادر بهداشتی و کشاورزی بروز رسانی آنها و همچنین آموزش و فرهنگ‌سازی عمومی جامعه مخاطب اقدام نماید.
- ۱۱) نظام مراقبت و گزارش دهی در حوزه دام (دام و طیور و آبزیان) و نباتات (خصوصی، دولتی، غیردولتی) تقویت گردد.
- ۱۲) نسبت به انجام پژوهش‌های کاربردی و میدانی در مناطق مستعد به مهاجمین زیستی در حوزه دام و نباتات و کشاورزی و تدوین شیوه‌نامه‌های بهداشتی و اجرایی در بهره‌برداری بهینه در حوزه‌های ذیربط

بمنظور کشف، خنثی‌سازی و تشخیص تهدیدات ناقلین بیماری‌ها به دام و انسان اقدام نماید.

۱۳) نسبت به ایجاد زیرساخت‌های لازم و سازماندهی بانک پشتیبان داده و ذخایر عناصر زیستی تهدیدزا در حوزه دام (دام و طیور و آبزیان) و نباتات در چارچوب سیاست‌های قرارگاه پدافند زیستی کشور اقدام نماید.

۱۴) در زمینه گسترش دیپلماسی پدافند زیستی و تعامل با سازمان‌های بین‌المللی مرتبط و سازماندهی کمک‌های کشورهای خارجی در حوزه دام و نباتات اقدام لازم انجام شود.

۱۵) نسبت به تولید مواد اولیه مورد نیاز جهت تولید مواد و سموم رفع آلودگی از صنایع پتروشیمی اقدام نماید.

ز) سازمان شیلات

۱) نسبت به سازماندهی کارگروه رصد و پایش و پاکسازی و بهسازی و رفع آلودگی زیستی در حوزه بنادر، شناورها، و تدوین برنامه عملیاتی و اجرایی‌سازی آن در محدوده تحت مدیریت شیلات و بخش خصوصی مرتبط آن، اقدام نماید.

۲) رفع آلودگی و پاکسازی محموله‌ها و انجام عملیات رفع آلودگی و پاکسازی در بنادر به سرعت، انجام شود.

۳) نسبت به تدوین و اجرایی‌سازی برنامه بهداشت محیطی و انسانی برای حفاظت از خود و آموزش و فرهنگ‌سازی در بین کارکنان و جامعه مخاطب اقدام نماید.

۴) نسبت به بهسازی، پاکسازی و رفع آلودگی محیطی از اماکنی که دارای منابع آب (بصورت روباز) هستند به شرح زیر اقدام نماید:

- جمع آوری و دفع آبهای راکد در سطح بنادر و رفع آلودگی
- سمپاشی محیط بندر برابر دستورالعمل قرارگاه پدافند زیستی
- پاکسازی، نظافت و رفع آلودگی کانون‌های تجمع زباله و ضایعات در سطح بندر
- بهسازی محیطی و پاکسازی آبنا‌های سطح بندر از آلودگی‌های زیستی
- پاکسازی و انتقال پسماندهایی که می‌تواند محیط رشد ناقل زیستی باشد به خارج از محیط بندر
- جمع‌آوری کلیه لاستیک‌های فرسوده و خودروهای فرسوده رها شده در سطح بندر
- مدیریت و دفع بهداشتی فاضلاب و پساب تولیدی در بندر تحت مدیریت شیلات
- مدیریت اقلام فرسوده رها شده در سطح بندر تحت مدیریت شیلات

ح) سازمان بازرسی کل کشور

۱) نسبت به بازرسی مستمر و نظارت بر عملکرد دستگاه‌های کشوری و دریافت گزارش‌های لازم پیرامون اجرایی‌سازی مصوبات کمیته دائمی و تصمیم استانداران و فرمانداران در این چارچوب اقدام و متخلفین و مستنکفین احتمالی را برابر قانون تعقیب نماید.

ط) وزارت راه و شهرسازی

۱) کمیته پدافند زیستی وزارت را با شرکت معاونین و شرکت‌های زیرمجموعه دارای نقش در پدافند زیستی به ریاست معاون حمل و نقل تشکیل و نسبت به تدوین و اجرایی‌سازی برنامه اجرایی پدافند زیستی آن وزارت و دستگاه‌های زیرمجموعه در چارچوب این دستوالعمل اقدام نماید.

۲) الزامات و وظایف دستگاه‌های زیرمجموعه وزارت در حوزه پیاده‌سازی آئین نامه اجرایی پدافند غیرعامل مرزبانی زیستی - مصوب کمیته دائمی - در پایانه‌های مرزی کشور با مشارکت دستگاه‌های ذی‌ربط اقدام و با نظارت عملیاتی از اجرای آن اطمینان حاصل نماید.

ی) سازمان بنادر و دریانوردی / سازمان هواپیمایی کشوری / شرکت راه آهن ج.ا.ا / شرکت فرودگاه ها / سازمان راهداری / شرکت کشتیرانی / شرکت ملی نفتکش ایران

۱) نسبت به سازماندهی و فعال نمودن کمیته پدافند زیستی به منظور رصد و پایش و پاکسازی و بهسازی و رفع آلودگی زیستی در حوزه بنادر، اسکله‌ها، ترمینال‌ها، فرودگاه‌ها، ایستگاه‌های جاده‌ای و ریلی و سایر زیرساخت‌های ذی‌ربط و تدوین برنامه عملیاتی و اجرایی‌سازی آن در محدوده تحت مدیریت در تمام مراکز و بخش‌های خصوصی ذی‌ربط خود اقدام نماید.

۲) رفع آلودگی و پاکسازی محموله‌ها و انجام عملیات رفع آلودگی و پاکسازی انجام شود.

۳) نسبت به تدوین و اجرایی‌سازی برنامه بهداشت محیطی و انسانی برای حفاظت از خود و آموزش و فرهنگ‌سازی در بین کارکنان و جامعه مخاطب اقدام نماید.

۴) نسبت به آموزش، توجیه، ابلاغ، اجرا و نظارت بر دستورالعمل‌های صادره از قرارگاه پدافند زیستی / وزارت بهداشت به اصناف و اتحادیه‌های مرتبط اقدام نماید.

۵) نسبت به بهسازی، پاکسازی و رفع آلودگی محیطی با استفاده از تجهیزات آتش نشانی، HSE و سایر از اماکنی که دارای منابع آب (بصورت روباز) هستند به شرح زیر اقدام نماید:

- جمع آوری و دفع آب های راکد در سطح هر مراکز (بنادر، اسکله‌ها، ترمینال‌ها، فرودگاه‌ها، ایستگاه‌های جاده‌ای و ریلی و سایر) و رفع آلودگی
- سمپاشی محیط پیرامونی برابر دستورالعمل قرارگاه پدافند زیستی
- پاکسازی، نظافت و رفع آلودگی کانون‌های تجمع زباله و ضایعات در سطح مراکز
- بهسازی محیطی و پاکسازی آبنا‌های سطح بندر از آلودگی‌های زیستی
- پاکسازی و انتقال پسماندهایی که می‌تواند محیط رشد ناقل زیستی باشد به خارج از محیط
- جمع آوری کلیه لاستیک‌های فرسوده و خودروهای فرسوده رها شده در محیط
- مدیریت و دفع بهداشتی فاضلاب و پساب تولیدی در محیط مراکز تحت مدیریت
- مدیریت اقلام فرسوده رها شده در سطح مراکز تحت مدیریت

ک) سازمان هواشناسی

۱) نسبت به تهیه برنامه‌های رصد و پایش تحولات جوی و اقلیمی در محدوده و چارچوب پیش‌بینی پیش‌دستانه هوایی و جابجایی احتمالی ناقل بیماری زای زیستی اقدام و به صورت نوبه ای روزانه به قرارگاه پدافند زیستی کشور و استان ارائه نماید.

۲) نسبت به بررسی و صدور گزارش هشدارهای هواشناسی در مورد تغییرات دمایی، جوی، هوایی در چارچوب اثرگذاری بر انتقال و جابجایی، رشد و تکثیر یا نابودی ناقل بیماری‌زا با همکاری وزارت بهداشت و درمان اقدام و هماهنگی با قرارگاه پدافند زیستی اقدام نماید.

ل) سازمان بسیج مستضعفین

۱) نسبت به سازماندهی واحدهی عملیاتی پدافند زیستی در مناطق و نواحی و پایگاه‌های مقاومت در سراسر کشور به منظور ایفاء نقش مشارکتی و کمک به عملیات پدافند زیستی در چارچوب نظام عملیاتی پدافند زیستی مصوب کمیته دائمی اقدام نماید.

۲) نسبت به سازماندهی، آموزش و ارتقاء مهارت عملیاتی از نیروهای داوطلب بسیجی، دوره احتیاط و ذخیره سربازی دارای رسته بهداشت درمان و بازنشستگان حوزه بهداشت و درمان در قالب یگان‌های ذخیره و احتیاط ملی و استانی پدافند زیستی در چارچوب نظام عملیاتی پدافند زیستی مصوب کمیته دائمی اقدام

- نموده به شکلی که در سطح ملی و استانی و شهرهای بزرگ، یک یگان سازماندهی گردد.
- تذکره** - آموزش و بکارگیری یگان‌های احتیاط و ذخیره بسیج در پدافند زیستی در چارچوب راهبردها و سیاست‌های تخصصی قرارگاه پدافند زیستی کشور خواهد بود.
- ۳) در عملیات رصد، ردیابی، غربالگری، محدودسازی و رفع آلودگی با قرارگاه‌های پدافند زیستی استانی همکاری و مشارکت نماید.
 - ۴) فعالیت‌های مردم یاری در مرحله آمادگی و اقدام در حین عملیات پدافند زیستی را در چارچوب دستورالعمل‌های قرارگاه پدافند زیستی را اجرا نماید.
 - ۵) برنامه‌های عملیاتی پدافند زیستی و تمرین، رزمایش در سطوح عملیاتی مختلف را در چارچوب این دستورالعمل، تدوین و پیاده‌سازی نماید.
 - ۶) نسبت به سازماندهی و آموزش عمومی پدافند زیستی به اصناف و اقشار و کارخانجات به منظور ایفاء نقش در عملیات پدافند زیستی اقدام نماید.
 - ۷) از طریق بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت‌های آموزشی و فرهنگ‌سازی بسیج در آموزش جامعه مخاطب پدافند زیستی با قرارگاه‌های پدافند زیستی مشارکت و همکاری نماید.

م) جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران

- ۱) نسبت به تشکیل کارگروه بازبایی و بازتوانی و مردم‌یاری اقدام و با هدایت و راهبری آن اقدامات لازم را اجرایی نماید.
- ۲) نسبت به تشکیل و سازماندهی سامانه رصد و پایش و تشخیص پیش‌دستانه عوامل بیماری‌زای ناقل زیستی و تشخیص سریع ویروس‌ها و بیماری‌های منتقله از ناقل مهاجم زیستی (پشه آئدس) با حضور و همکاری وزارت بهداشت و قرارگاه پدافند زیستی کشور اقدام و گزارش‌های نوبه‌ای لازم را ارائه نماید.
- ۳) نسبت به طرح‌ریزی و اجرایی‌سازی برنامه‌های امداد و نجات پدافند زیستی در قالب نظام عملیاتی پدافند زیستی اقدام نماید.
- ۴) نسبت به تامین و تولید ذخایر عملیاتی، ملی و منطقه ای و واکسن، دارو، تجهیزات و اقلام امدادی پدافند زیستی بنا به درخواست قرارگاه پدافند زیستی کشور و وزارت بهداشت اقدام نماید.
- ۵) نسبت به سازماندهی زیرساخت‌ها و برنامه عملیاتی و اقدامات پیشگیرانه امدادی در برابر تهدیدات زیستی و همه‌گیری‌های ملی در چارچوب این دستورالعمل اقدام نماید.
- ۶) نسبت به گسترش دیپلماسی پدافند زیستی در تعامل با صلیب سرخ جهانی و سازماندهی کمک کشورهای خارجی اقدام نماید.
- ۷) نسبت به سازماندهی، آموزش و بکارگیری نیروهای داوطلب در قالب نیروهای احتیاط و ذخیره عملیاتی پدافند زیستی اقدام نماید.
- ۸) نسبت به فعال‌سازی ظرفیت‌های درمانی جمعیت هلال احمر در کمک به نظام بهداشت و درمان کشور در اقدامات تشخیصی، درمانی اقدام نماید.

ن) سازمان حفاظت محیط زیست

- ۱) نسبت به ارتقاء و بروزرسانی نظام دیده‌بانی زیستی و مرکز کنترل، مدیریت و پیشگیری بیماری‌های حیات‌وحش و زئونوز اقدام نماید.
- ۲) نسبت به مراقبت از زیستگاه‌های طبیعی کشور و جلوگیری از آلودگی آنها در برابر ناقل مهاجم زیستی

اقدام نماید.

۳) نسبت به بهسازی و رفع آلودگی و پاکسازی زیستگاه‌های طبیعی و جلوگیری از تبدیل این زیستگاه‌ها به مراکز جمع آوری و دفن زباله اقدام نماید.

۴) نسبت به تدوین برنامه‌های عملیاتی و پیش‌بینی محدودسازی و قرنطینه در حوزه محیط زیست، زیرساخت‌ها و فضاهای لازم و برنامه عملیاتی اقدام نماید.

۵) نسبت به تشدید مراقبت‌های مرزبانی زیستی و اقدامات تشخیصی کنترلی بهداشتی در حوزه‌های استحفاظی اقدام نماید.

۶) نسبت به شبکه‌سازی و فعال‌سازی آزمایشگاه‌های تشخیصی محیط زیست متناسب با سطح تهدیدات و ارتقاء ظرفیت‌های موجود اقدام نماید.

۷) نسبت به تهیه برنامه عملیاتی و آموزش، تمرین، رزمایش در سطوح مختلف آن و ارتقا آمادگی‌ها اقدام کند.

س) وزارت نیرو

۱) نسبت به ارتقاء و بروزرسانی و فعال‌سازی نظام دیده‌بانی زیستی، غربالگری و ردیابی در حوزه‌های آب و فاضلاب و منابع آب (سدها، تونل‌های انتقال آب، شبکه‌های انتقال آب شهری، تصفیه‌خانه‌ها، ایستگاه‌های پمپاژ، مخازن و سایر) اقدام نماید.

۲) نسبت به حفاظت و واپایش و بهسازی، پاکسازی و رفع آلودگی از منابع آب‌های سطحی، تالاب‌ها، دریاچه‌ها، چاه‌ها، قنوات و سایر منابع آب تحت مدیریت خود، در برابر ناقل مهاجم زیستی اقدام نماید.

۳) نسبت به ارتقاء شبکه آزمایشگاه‌های تشخیص آلودگی و تهدیدات حوزه آب و پاسخ سریع به تهدیدات زیستی حوزه آب و فاضلاب اقدام نماید.

۴) نسبت به تشدید مراقبت‌ها و اقدامات تشخیصی کنترلی بهداشتی با استفاده از شیوه‌نامه‌های وزارت بهداشت در حوزه‌های استحفاظی منابع آب و فاضلاب اقدام نماید.

۵) نسبت به صیانت از منابع آبی، حفظ محیط زیست و ارتقای بهداشت عمومی با مدیریت تهدیدات زیستی حوزه آب اقدام نماید.

۶) نسبت به تامین و توزیع منابع آب بهداشتی و سالم به صورت پایدار جهت عموم جامعه اقدام نماید.

ع) وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

۱) نسبت به فعال‌سازی کمیته پدافند زیستی وزارت دفاع با شرکت معاونت‌ها و سازمان‌های دارای نقش پدافند زیستی اقدام و برنامه‌های زیر را دنبال نمایند.

۲) نسبت به سازماندهی و ارتقاء ظرفیت‌های آزمایشگاه‌های تشخیصی به‌شکلی که بتواند مداخلات و دستکاری عامدانه و تغییرات ماهوی ناقل زیستی را به موقع تشخیص دهد، اقدام نماید.

۳) از ماموریت‌های قرارگاه عملیاتی پدافند زیستی بعنوان مرکز عمل کلی پدافند زیستی، بصورت تخصصی پشتیبانی نماید.

۴) نسبت به تامین و تولید تجهیزات تخصصی پدافند زیستی برابر سیاست‌های قرارگاه پدافند زیستی اقدام نماید.

۵) نسبت به انجام تحقیق، پژوهش، طراحی، تولید و ذخیره واکسن‌های چهارگانه (تب دانگ، چیکونگونیاپ، تب زرد و زیکا) مورد نیاز اقدام نماید.

- ۶) نسبت به ایجاد زیرساخت‌های لازم و سازماندهی بانک پشتیبان داده و ذخایر عناصر زیستی تهدیدزا در چارچوب سیاست‌های قرارگاه پدافند زیستی کشور اقدام نماید.
- ۷) نسبت به برآورد و تامین ذخایر راهبردی دارو، واکسن، سرم، خون، فرآورده‌های خونی و تجهیزات تشخیصی، بهداشتی، رفع آلودگی و درمانی نیروهای مسلح اقدام نماید.
- ۸) نسبت به تدوین برآوردهای تخصصی نوبه‌ای تهدیدات زیستی دشمنان در حوزه‌های مختلف ۶گانه (انسان، دام، نباتات، غذا و دارو، آب و محیط زیست) در چارچوب برنامه و سیاست‌های قرارگاه پدافند زیستی کشور اقدام نماید.
- ۹) نسبت به تدوین دستورالعمل لازم و اجرایی نمودن آنها جهت پایش و شناسایی، پاکسازی، بهسازی و رفع آلودگی محموله‌ها در زیرساخت‌های تحت مدیریت وزارت دفاع اقدام نماید.

ف) سازمان‌های نیروهای مسلح

معاونت هماهنگ‌کننده ستاد کل: نسبت به سازماندهی و فعال‌سازی کمیته پدافند زیستی ستاد کل نیروهای مسلح اقدام و برنامه عملیاتی لازم را تدوین و اجرایی نماید:

- ۱) نسبت به پشتیبانی و حمایت از اقدامات پدافند زیستی در استان‌ها توسط ظرفیت‌های نیروهای مسلح در چارچوب ضوابط و مقدمات نیروهای مسلح اقدام نماید.
- ۲) نسبت به انجام عملیات پاکسازی و بهسازی و رفع آلودگی در زیرساخت‌های دریایی و سایر مراکز و زیرساخت‌های ذی‌ربط، برابر این دستورالعمل اقدام نماید.

ص) نیروی دریایی ارتش / نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

- ۱) به‌منظور رصد و پایش و پاکسازی و بهسازی و رفع آلودگی زیستی در حوزه بنادر، شناورها، اسکله‌ها، انبارها و سایر نسبت به سازماندهی و فعال نمودن کمیته پدافند زیستی نیرو و تدوین برنامه عملیاتی و اجرایی‌سازی آن در محدوده تحت مدیریت خود اقدام نماید.
- ۲) رفع آلودگی و پاکسازی محموله‌ها و انجام عملیات رفع آلودگی و پاکسازی در بنادر انجام شود.
- ۳) نسبت به تدوین و اجرایی‌سازی برنامه بهداشت محیطی و انسانی برای حفاظت از خود و آموزش و فرهنگ‌سازی در بین کارکنان و جامعه مخاطب اقدام نماید.
- ۴) نسبت به بهسازی، پاکسازی و رفع آلودگی محیطی از اماکنی که دارای منابع آب (بصورت روباز) می‌باشند به شرح زیر اقدام نماید:

- جمع‌آوری و دفع آب‌های راکد در سطح محیط بنادر و سایر مراکز و رفع آلودگی
- سمپاشی محیط بنادر و سایر مراکز برابر دستورالعمل قرارگاه پدافند زیستی
- پاکسازی، نظافت و رفع آلودگی کانون‌های تجمع زباله و ضایعات در سطح محیط
- بهسازی محیطی و پاکسازی آب‌نماهای سطح بنادر از آلودگی‌های زیستی
- پاکسازی و انتقال پسماندهایی که می‌تواند محیط رشد ناقل زیستی باشد به خارج از محیط بندر (منطقه جمع‌آوری پسماند)
- جمع‌آوری کلیه لاستیک‌های فرسوده و خودروهای فرسوده رها شده در سطح بندر
- مدیریت و دفع بهداشتی فاضلاب و پساب تولیدی در بندر تحت مدیریت
- مدیریت اقلام فرسوده رها شده در سطح بندر تحت مدیریت

ق) فرماندهی نیروی انتظامی ج.ا.ا.

- ۱) نسبت به تشکیل کارگروه امنیت عبور و مرور و محدودسازی، اقدام و با هدایت و راهبری آن، وظایف تخصصی کارگروه را اجرا نماید.
- ۲) نسبت به برقراری نظم و امنیت عبور و مرور و محدوده قرنطینه بهداشتی و اعمال مقررات و الزامات اقدام نماید.
- ۳) نسبت به تهیه و اجرایی سازی برنامه محدود سازی منطقه عملیاتی پدافند زیستی و اعمال قرنطینه بهداشتی برابر مصوبات قرارگاه پدافند زیستی کشور یا استان اقدام نماید.
- ۴) نسبت به اعمال مقررات و اپایش اقلام آلوده با قابلیت جابجایی ناقلین مهاجم زیستی برابر دستورالعمل وزارت بهداشت اقدام نماید.
- ۵) نسبت به اعمال الزامات و وظایف مربوطه در حوزه آئین نامه اجرایی پدافند غیرعامل مرزبانی زیستی در پایانه های مرزی کشور با مشارکت دستگاه های اجرایی ذی ربط اقدام و با نظارت عملیاتی از اجرای آن حصول اطمینان نماید.

ر) سازمان صدا و سیما ج.ا.ا.

- ۱) نسبت به تشکیل کارگروه اطلاع رسانی و آرامش بخشی جامعه اقدام نموده و با هدایت و راهبری کارگروه، وظایف آن را اجرایی نماید.
- ۲) نسبت به اطلاع رسانی، آگاهی بخشی و آرامش بخشی به موقع و مناسب و اعتماد سازی عمومی در سطح ملی یا استانی بنا به ضرورت برابر دستورالعمل و شیوه نامه های آموزشی وزارت بهداشت اقدام نماید.
- ۳) نسبت به تهیه، تولید و پخش برنامه های آموزشی و فرهنگ سازی عمومی برابر سیاست های قرارگاه پدافند زیستی کشور و شیوه نامه های آموزشی وزارت بهداشت تا تغییر رفتار بهداشتی اقدام نماید.

ش) وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

- ۱) نسبت به فعال سازی زیرساخت ها و توسعه قابلیت های عملیاتی ردیابی و غربالگری بیماران و بیماری و تهدیدات زیستی با استفاده از فناوری های ارتباطی اقدام نموده و نتیجه را به قرارگاه پدافند زیستی کشوری/استانی اعلام نماید.

ت) وزارت امور خارجه

- ۱) نسبت به توسعه دیپلماسی پدافند زیستی و همکاری مشترک بین کشورهای همسایه و منطقه در چارچوب رصد و پایش، تشخیص و هشدار و مقابله مشترک با تهدیدات زیستی (پدافند مشترک و جمعی زیستی) در چارچوب این دستورالعمل اقدام نماید.
- ۲) نسبت به اعمال و ملاحظات بهداشتی درمانی در ملاقات های خارجی برابر دستورالعمل وزارت بهداشت در آستانه و حین همه گیری های ملی اقدام نماید.

- ۳) نسبت به دفاع حقوقی از منافع ملی در برابر تهاجم، مداخله یا اقدام غیرمسئولانه زیستی کشورهای همسایه و دارای تعامل برابر تدابیر قرارگاه پدافند زیستی اقدام نماید.

ث) وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه

- ۱) نسبت به رصد و پایش و تشخیص و هشدار تهدیدات زیستی عامدانه دشمن (تهاجم، مداخله یا اقدام غیرمسئولانه) در بین کشورهای منطقه و کشورهای دارای تعامل اقدام نماید.
- ۲) نسبت به بررسی منشاء تهدیدات زیستی، عمدی یا غیرعمدی بودن آنها در چارچوب سیاست های پدافند زیستی کشور اقدام نماید.

- ۳) نسبت به تدوین و اجرایی سازی برنامه عملیاتی مقابله با بیوتروریسم دشمنان در چارچوب سیاست‌های پدافند زیستی کشور اقدام نماید.
- ۴) نسبت به پشتیبانی اطلاعاتی موردنیاز از عملیات قرارگاه پدافند زیستی کشور اقدام نماید.
- ۵) نسبت به رصد و پایش آزمایشگاه‌های زیستی سطوح بالای کشورهای همسایه و دشمنان اقدام و برآورد اطلاعاتی تهدیدات زیستی علیه کشور را تهیه و به قرارگاه پدافند زیستی کشور گزارش نماید.

خ) وزارت صنعت، معدن و تجارت

- ۱) نسبت به حمایت و پشتیبانی از صنایع بومی تولید تجهیزات پدافند زیستی و حوزه‌های مرتبط با آن اقدام کند.
- ۲) نسبت به پشتیبانی لجستیکی در تامین و تولید تجهیزات موردنیاز در حوزه پدافند زیستی اقدام نماید.
- ۳) نسبت به سازماندهی و فعال نمودن کمیته پدافند زیستی بر اساس شیوه‌نامه‌های ابلاغی قرارگاه پدافند زیستی/ وزارت بهداشت بمنظور رصد و پایش و پاکسازی و بهسازی و رفع آلودگی زیستی در شهرک‌های صنعتی و تدوین برنامه عملیاتی و اجرایی سازی آن در محدوده تحت مدیریت خود اقدام نماید.
- ۴) نسبت به تدوین و اجرایی سازی برنامه بهداشت محیطی و انسانی برای حفاظت از خود و آموزش و فرهنگ سازی در بین کارکنان و جامعه مخاطب اقدام نماید.
- ۵) نسبت به بهسازی و پاکسازی و مدیریت پسماند و پساب در سطح شهرک‌های صنعتی اقدام نماید.
- ۶) نسبت به جمع‌آوری کلیه لاستیک‌های فرسوده و اقلام فرسوده و رها شده در سطح شهرک‌های صنعتی اقدام نماید.
- ۷) نسبت به آموزش، توجیه، ابلاغ، اجرا و نظارت بر دستورالعمل‌های صادره از قرارگاه پدافند زیستی/ وزارت بهداشت به اصناف و اتحادیه‌های مرتبط اقدام نماید.

د) وزارت نفت

- ۱) نسبت به سازماندهی و فعال نمودن کمیته پدافند زیستی بر اساس شیوه‌نامه‌های ابلاغی قرارگاه پدافند زیستی/ وزارت بهداشت بمنظور رصد و پایش و پاکسازی و بهسازی و رفع آلودگی زیستی و تدوین برنامه عملیاتی و اجرایی سازی آن در مناطق و صنایع تحت مدیریت خود اقدام نماید.
- ۲) نسبت به آماده سازی و فعال سازی زیرساخت‌های تشخیصی بهداشتی درمانی برای حفاظت از خود و ارتقاء سلامت و ارتقاء آمادگی واحدهای HSE اقدام نماید.
- ۳) نسبت به جمع‌آوری، دفع پسماندها و بهسازی، سمپاشی و رفع آلودگی از محیط‌های تحت مدیریت خود اقدام نماید.
- ۴) نسبت به تولید مواد اولیه موردنیاز جهت تولید سموم و مواد رفع آلودگی از صنایع پتروشیمی برابر نیازهای وزارت بهداشت و وزارت جهاد کشاورزی اقدام نماید.

ض) وزارت گردشگری

- ۱) نسبت به ساماندهی دفاتر گردشگری و مسافرتی و آموزش و اطلاع‌رسانی به جمعیت مخاطب در خصوص بیماری‌های مرتبط با ناقل مهاجم زیستی در کشورهای پر خطر و آلوده اقدام نماید.
- ۲) نسبت به ساماندهی مراکز گردشگری و اقامتی داخل کشور و آموزش و اطلاع‌رسانی به جمعیت مخاطب در خصوص بیماری‌های مرتبط با ناقل مهاجم زیستی در کشورهای پر خطر و آلوده اقدام نماید.
- ۳) نسبت به اعمال و نظارت و واپایش مراکز گردشگری و اقامتی مطابق شیوه‌نامه‌های ابلاغی وزارت بهداشت اقدام نماید.

۴) نسبت به تعیین راهنمای ایمنی HSE در مراکز اقامتی و گردشگری اقدام و با آموزش ایمنی و بهداشت کارکنان مراکز گردشگری و اقامتی مطابق شیوهنامه‌های ابلاغی وزارت بهداشت اقدام نماید.

غ) سازمان مناطق آزاد و ویژه اقتصادی

- ۱) نسبت به سازماندهی و فعال نمودن کمیته پدافند زیستی و واحدهای HSE شرکت‌های ذی‌ربط بر اساس شیوهنامه‌های ابلاغی قرارگاه پدافند زیستی بمنظور رصد و پایش و پاکسازی و بهسازی و رفع آلودگی زیستی و تدوین برنامه عملیاتی و اجرایی‌سازی آن در محدوده تحت مدیریت خود اقدام نماید.
- ۲) نسبت به آموزش، توجیه، ابلاغ، اجرا و نظارت بر دستورالعمل‌های صادره از قرارگاه پدافند زیستی / وزارت بهداشت به مراکز صنعتی و تجاری و گردشگری مرتبط اقدام نماید.
- ۳) نسبت به تدوین و اجرایی‌سازی برنامه بهداشت محیطی و انسانی برای حفاظت از خود و آموزش و فرهنگ‌سازی در بین کارکنان و جامعه مخاطب اقدام نماید.
- ۴) نسبت به واپایش ناقل مهاجم زیستی برابر دستورالعمل ابلاغی از وزارت بهداشت اقدام نماید.
- ۵) نسبت به بهسازی و پاکسازی و مدیریت پسماند و پساب در سطح مناطق آزاد با تاکید بر بنادر اقدام نماید
- ۶) نسبت به جمع‌آوری کلیه لاستیک‌های فرسوده و اقلام فرسوده و رها شده در سطح مناطق آزاد اقدام نماید.

- ۷) با استفاده از ظرفیت‌ها و قابلیت‌های موجود در مناطق آزاد و برنامه‌ریزی جهت ایجاد زیرساخت‌های موردنیاز و ضروری برای واپایش تهدیدات ناقل مهاجم زیستی، هم‌افزایی لازم ایجاد نماید.
- ۸) دستورالعمل لازم جهت رفع آلودگی و پاکسازی محموله‌ها و انجام عملیات رفع آلودگی و پاکسازی در مناطق آزاد، تدوین، ابلاغ و برای اجرای آن نظارت گردد.

ماده ۹- دستورات هماهنگی

- ۱) نسبت به تدوین ابلاغ و اجرایی‌سازی برنامه‌های اجرایی پدافند زیستی در چارچوب این دستورالعمل اقدام نماید و رونوشت برای قرارگاه پدافند زیستی کشور ارسال نمایند.
- ۲) نسبت به آموزش و توجیه مدیران، کارشناسان و کارکنان زیرمجموعه در خصوص وظایف خود در نظام عملیاتی پدافند زیستی و در چارچوب این دستورالعمل اقدام نمایند.
- ۳) نسبت به ارتقاء حفظ و صیانت از سلامت فردی، بهسازی، پاکسازی در حوزه مدیریتی آن دستگاه اقدام و با بازرسی‌های نوبه‌ای از اجرای آن اطمینان حاصل نمایند.
- ۴) وظایف تخصصی واگذار شده به هر دستگاه در چارچوب نظام عملیاتی پدافند زیستی مصوب کمیته دائمی و این دستورالعمل به دقت برنامه‌ریزی و اجرا گردد.
- ۵) بودجه و اعتبارات اجرایی‌سازی این دستورالعمل از محل اعتبارات عمومی دستگاه و تکالیف قانونی دستگاه‌ها مبنی بر تامین منابع برنامه‌های پدافند غیرعامل و مدیریت بحران تامین گردد.
- ۶) نسبت به برقراری و ایجاد سامانه‌های ارتباطی برخط و فرماندهی و واپایش مرتبط با سازمان پدافند غیرعامل اقدام و گزارش‌های نوبه‌ای خود را به قرارگاه پدافند زیستی کشور ارسال نمایند.
- ۷) نسبت به طراحی و برنامه‌ریزی آموزش، تجهیز، تمرین، رزمایش در سطوح عملیاتی مختلف درون دستگاه به منظور ارتقاء آمادگی‌ها اقدام و گزارش‌های نوبه‌ای خود را به قرارگاه پدافند زیستی کشور ارسال نمایند.

ماده ۱۰- دستگاه‌های اجرایی موظفند هرگونه قصور و کوتاهی در اجرای این دستورالعمل را به سازمان گزارش کرده و برابر مقررات با فرد متخلف، برخورد کنند.

ماده ۱۱- سازمان با مستنکفین از این دستورالعمل بنابر تخلف یا استنکاف صورت گرفته و براساس شیوه‌نامه‌ای که توسط سازمان تنظیم و ابلاغ می‌گردد برخورد انضباطی کرده و در صورت نیاز از طریق قوه قضائیه اقدام می‌کند.

تبصره: وفق تبصره ۱ قانون تشکیل سازمان مستنکفان علاوه بر جبران خسارت وارد شده، به مجازات موضوع ماده (۵۷۶) کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵/۳/۰۲ محکوم می‌شوند و چنانچه خسارتی وارد نشده باشد برابر قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۰۹/۰۷ با مستنکف رفتار خواهد شد.

رئیس ستاد کل نیروهای مسلح
و کارگروه (کمیته) دائمی پدافند غیرعامل کشور
سر لشکر پاسدار محمد باقری

رونوشت:

دفتر فرماندهی معظم کل قوا - دفتر رئیس جمهوری اسلامی ایران - دفتر رئیس قوه قضائیه - دفتر رئیس مجلس شورای اسلامی - دفتر معاون اول رئیس جمهور - دفتر رئیس ستاد کل نیروهای مسلح دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی ج.ا.ا - دبیرخانه شورای امنیت کشور - کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، موسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و سازمان‌های نیروهای مسلح - سازمان اداری و استخدامی کشور - سازمان بازرسی کل کشور - دیوان محاسبات کشور - دیوان عدالت اداری - معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی - امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات - دفتر هیات دولت - روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران و دبیرخانه کمیته دائمی پدافند غیرعامل کشور